

การประเมินความต้องการจำเป็นของความรู้ ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล ของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ A Needs Assessment of Maritime Medicine Knowledge of the Faculty Members at Royal Thai Navy College of Nursing

อาทิตยา ดวงมณี* อานันทนา ชื่นวิสิทธิ์* อมรทิพย์ ณ บางช้าง*
Artittaya Duangmanee, R.N., Ph.D.* Arnuntana Chuenwisit, R.N., M.N.S.*
Amornthip Na Bangchang, R.N., M.Sc.*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์พยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ทางทะเล และแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่เป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-response format) จำนวน 60 ข้อ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 เก็บข้อมูลได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 29 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.86 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})

ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์มีความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลที่ต้องได้รับการพัฒนาในทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ความรู้ด้านเวชศาสตร์การบิน (PNI_{modified} = 1.45) 2) ความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (PNI_{modified} = 1.30) 3) ความรู้ด้านนาวิกเวชกิจ (PNI_{modified} = 1.00) 4) ความรู้ด้านอาชีวเวชศาสตร์ (PNI_{modified} = 0.99) 5) ความรู้ด้านเวชศาสตร์ฉุกเฉิน (PNI_{modified} = 0.82) และ 6) ความรู้ด้านเวชศาสตร์ใต้น้ำและความดันบรรยากาศสูง (PNI_{modified} = 0.73) ซึ่งอาจารย์ประเมินตนเองว่าปัจจุบันมีความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลแต่ละด้านอยู่ในระดับน้อย (Mean = 1.69 - 2.49, SD = 0.64 - 0.81) ยกเว้น ด้านเวชศาสตร์การบินที่อาจารย์ประเมินตนเองว่ามีความรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด (Mean = 1.48, SD = 0.64) และคาดหวังว่าตนเองควรมีความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลทุกด้านอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.63 - 4.31, SD = 0.72 - 1.02)

คำสำคัญ : ความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล การประเมินความต้องการจำเป็น

* Instructor, Royal Thai Navy College of Nursing

E-mail: artittayad@hotmail.com

Abstract

This study aimed to investigate the needs assessment of maritime medicine knowledge of the faculty members at Royal Thai Navy College of Nursing (RTNCN). The subjects were 35 RTNCN faculty members. The research instruments were expert interview form about maritime medicine knowledge and 60 items of rating scales questionnaire was designed to identify needs of maritime medicine knowledge by using the dual-response format. The reliability of questionnaire was 0.99. The response rate was 82.86 %. The data was analysed for frequency, percentage, mean, standard deviation, and needs assessments by using Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})

The results showed RTNCN faculty members had the needs of maritime medicine knowledge are needed to be developed in every aspects. The needs of knowledge were: 1) Aviation medicine ($PNI_{\text{modified}} = 1.45$) 2) Knowledge related to Maritime medicine ($PNI_{\text{modified}} = 1.30$) 3) Naval medicine ($PNI_{\text{modified}} = 1.00$) 4) Occupational medicine ($PNI_{\text{modified}} = 0.99$) 5) Emergency medicine ($PNI_{\text{modified}} = 0.82$) and 6) Underwater and hyperbaric medicine ($PNI_{\text{modified}} = 0.73$) respectively. It was complied with RTNCN faculty members self-evaluation that they had a low level of maritime medicine knowledge in every aspects (Mean = 1.69 - 2.49, SD = 0.64 - 0.81), while Aviation medicine aspect was at the lowest level (Mean = 1.48, SD = 0.64). Moreover, the self expectation about the needs of maritime medicine knowledge in every aspects were at high level (Mean = 3.63 - 4.31, SD = 0.72 - 1.02).

Keywords : maritime medicine knowledge, needs assessment

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในฐานะหน่วยประเมินคุณภาพการศึกษาจากภายนอก ได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาต่างๆ มีการระบุเอกลักษณ์และประเมินเอกลักษณ์ ซึ่งแสดงถึงความสำเร็จตามจุดเน้น จุดเด่น ที่เป็นความชำนาญ และความเชี่ยวชาญเฉพาะของแต่ละสถาบัน ทั้งนี้เพื่อต้องการให้สถาบันได้มีการพิจารณาทบทวนถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ ในการก่อตั้งสถาบันว่ามีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจนหรือไม่ ซึ่งเอกลักษณ์สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามยุคสมัยและกาลเวลา ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เข้ามากระทบ การประเมินเอกลักษณ์ จะพิจารณาที่บุคลากรของสถาบันเป็นสำคัญโดยเฉพาะอาจารย์ ถ้าอาจารย์มีการพัฒนาตนเองจนมีความเชี่ยวชาญตามเอกลักษณ์สถาบัน ก็จะช่วยขับเคลื่อนให้ผู้เรียนมีอัตลักษณ์หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งผลต่อเอกลักษณ์ของสถาบันเช่นเดียวกัน¹

ในส่วนของกรมแพทยทหารเรือ เป็นหน่วยงานแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีภารกิจในการให้บริการทางการแพทย์กับผู้ป่วยปฏิบัติงานในทะเลโดยเฉพาะกองทัพเรือ จึงกำหนดวิสัยทัศน์ในแผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2559 - 2562 ไว้อย่างชัดเจนว่า “เป็นองค์กรแพทยทหารที่มีขีดสมรรถนะสูงและเป็นผู้นำด้านเวชศาสตร์ทางทะเลของประเทศ”² ซึ่งวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ภายใต้สังกัดกรมแพทยทหารเรือ ตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ดังกล่าว ได้กำหนดเอกลักษณ์ของสถาบันครั้งแรกไว้ในแผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2555 - 2558 ว่า “เป็นเลิศด้านการพยาบาลเวชศาสตร์ทางทะเล”³ และต่อมาได้กำหนดวิสัยทัศน์ในยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2559 - 2562 ว่า “เป็นสถาบันชั้นนำในการผลิตพยาบาลที่ได้มาตรฐานและเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการพยาบาลเวชศาสตร์ทางทะเล” และมีการปรับเปลี่ยนเอกลักษณ์ของสถาบันใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน คือ “การพยาบาลเวชศาสตร์ทางทะเล” โดยมีคำจำกัดความในเอกลักษณ์ว่า “เป็นผู้นำในการดูแลสุขภาพพระระดับปฐมภูมิให้กับผู้ประกอบอาชีพทางทะเล ครอบครัว และชุมชน”⁴ ทั้งนี้การดำเนินงานในช่วงแผนยุทธศาสตร์ที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือยังไม่มีกระบวนการเสริมสร้างเอกลักษณ์ที่ชัดเจน และไม่สามารถประเมินผลการบรรลุเอกลักษณ์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันไม่มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานะความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลของอาจารย์ เนื่องจากยังไม่เคยมีการสำรวจความรู้หรือมีการประเมินความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลมาก่อน ทำให้การพัฒนาอาจารย์ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลที่ผ่านมาไม่ตอบสนองต่อความต้องการความรู้ของอาจารย์ได้ตรงประเด็น

สำหรับองค์ความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล (Maritime Medicine) ข้อมูลที่เป็นหนังสือ เอกสารทางวิชาการ หรือการประชุมสัมมนาต่างๆ มักมีแหล่งที่มาจากต่างประเทศ ในประเทศไทยนั้นองค์ความรู้ด้านนี้ยังไม่แพร่หลาย อาจมีเนื้อหาอยู่ในวิชาการแพทย์สาขาอื่นซึ่งไม่ได้แยกเป็นสาขาวิชาที่ชัดเจน กลยุทธ์หนึ่งในการวางแผนยุทธศาสตร์กรมแพทยทหารเรือ พ.ศ. 2555 - 2558 จึงเป็นการรวบรวมความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล รวมถึง

แหล่งข้อมูลทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเวชศาสตร์ทางทะเลทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งผลจากการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ทำให้กรมแพทย์ทหารเรือสามารถจัดทำตำราด้านเวชศาสตร์ทางทะเลฉบับภาษาไทยเล่มแรกเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2557 พร้อมมีการเผยแพร่ตำราเวชศาสตร์ทางทะเลสู่บุคลากรทางการแพทย์และบุคคลทั่วไป โดยมุ่งหวังให้มีความรู้และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้ปฏิบัติงานในทะเล⁵

อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารและคณาจารย์ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือต่างมีเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะนำพาสถาบันให้บรรลุวิสัยทัศน์และการมีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์กรมแพทย์ทหารเรือ จึงเห็นพ้องที่สถาบันควรดำเนินการวิจัยเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล เนื่องจากการประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการที่เป็นระบบช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่ควรจะเป็นหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิด ซึ่งเมื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นนั้นๆ แล้ว จะทำให้สามารถพิจารณาได้ว่าสิ่งใดสำคัญที่สุดที่ต้องดำเนินการแก้ไขหรือพัฒนา เพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าวให้สมบูรณ์^{6,7} ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางกลยุทธ์ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ อย่างมีทิศทาง เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาจารย์ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน ที่ก่อให้เกิดเอกลักษณ์อันเป็นคุณลักษณะเด่นหรือความเชี่ยวชาญของสถาบันที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของกรมแพทย์ทหารเรือ จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและวิชาชีพการพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)

ประชากร คือ อาจารย์พยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือทุกชั้นยศ ที่ปฏิบัติงานในปี พ.ศ. 2558 สำเร็จการศึกษาอย่างน้อยระดับปริญญาโทสาขาพยาบาลศาสตร์หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน 39 คน

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย (Inclusion criteria) เป็นอาจารย์พยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาตามพันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาในปี พ.ศ. 2558 สำเร็จการศึกษาอย่างน้อยระดับปริญญาโทสาขาพยาบาลศาสตร์หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

เกณฑ์การคัดออกผู้เข้าร่วมการวิจัย (Exclusion criteria) เป็นคณะผู้วิจัยหรืออาจารย์พยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือที่ไปอบรมหรือศึกษาต่อนอกหน่วยช่วงเดือน กรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2558

กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์พยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือทุกชั้นยศ ที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาตามพันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาพยาบาลศาสตร์หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่ได้ไปอบรมหรือศึกษาต่อนอกหน่วยในช่วงเดือน กรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2558 และไม่ได้เป็นคณะผู้วิจัย จำนวน 35 คน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล หมายถึง ความแตกต่างระหว่างความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลที่อาจารย์คาดหวังให้มี/ควรมีเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และเอกลักษณ์ของสถาบัน กับความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2. ความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล หมายถึง ความรู้ในศาสตร์ของการดูแลทางการแพทย์ตั้งแต่การส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสุขภาพ ในกลุ่มประชากรที่มีสภาวะทางสุขภาพ การเจ็บป่วย การทำงาน และความเครียด ที่เป็นลักษณะเฉพาะกับงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางทะเล ชายฝั่ง รวมถึงเกาะแก่ง และแท่นขุดเจาะน้ำมัน ประกอบด้วยความรู้หลัก 6 ด้าน คือ 1) ความรู้ด้านอาชีวเวชศาสตร์ 2) ความรู้ด้านเวชศาสตร์ฉุกเฉิน 3) ความรู้ด้านเวชศาสตร์ใต้น้ำและความดันบรรยากาศสูง 4) ความรู้ด้านเวชศาสตร์การบิน 5) ความรู้ด้านนาวิกเวชกิจ และ 6) ความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

คณะผู้วิจัยศึกษาความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลตามแนวคิดขอบเขตงานเวชศาสตร์ทางทะเลที่ระบุไว้ในตำราเวชศาสตร์ทางทะเล 5 ด้าน ได้แก่ อาชีวเวชศาสตร์ เวชศาสตร์ฉุกเฉิน เวชศาสตร์ใต้น้ำ และความดันบรรยากาศสูง เวชศาสตร์การบิน และนาวิกเวชกิจ⁵ ร่วมกับแนวคิดที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จนได้ข้อสรุปความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลที่ควรทราบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 6 ด้านตามคำจำกัดความ และใช้แนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ของ สุมิล ว่องวานิช⁶ และ Witkin, Altschuld⁷ มาช่วยในการสำรวจความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ การศึกษาสิ่งที่มุ่งหวัง การศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น และจัดลำดับความสำคัญของผลที่เกิดขึ้นเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น และเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาปรับปรุงแก้ไข การกำหนดความต้องการจำเป็นระดับองค์กรหรือระดับบุคคลถือเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นภายใน สำหรับการศึกษาครั้งนี้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ อาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาของกรมแพทย์ทหารเรือที่จะช่วยเผยแพร่ความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลให้กับนักเรียนพยาบาลและบุคลากรอื่นๆ ทั้งในและนอกสถาบันได้อย่างถูกต้อง การประเมินความต้องการจำเป็น

ของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลจะทำให้สถาบันสามารถวางแผนพัฒนาอาจารย์เพื่อปรับปรุงแก้ไขในความรู้ที่เป็นจุดอ่อนและกำหนดกลยุทธ์เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ด้านการพยาบาลเวชศาสตร์ทางทะเลได้อย่างมีทิศทางต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล ที่อาจารย์วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือควรทราบ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 3 ข้อ สร้างขึ้นจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ตำราเวชศาสตร์ทางทะเล วารสาร งานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเวชศาสตร์ทางทะเล เพื่อให้ได้ประเด็นความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล

2. แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล ซึ่งคณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบ่งเป็น 2 ตอน **ตอนที่ 1** แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และการฝึกอบรมเกี่ยวกับเวชศาสตร์ทางทะเล **ตอนที่ 2** แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลที่เป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-response format) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน กับความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลที่ควรมี ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 60 ข้อ

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้เกณฑ์การแบ่งระดับค่าเฉลี่ยของ บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์^๑

ความรู้ปัจจุบัน

4.51 - 5.00	หมายถึง	ปัจจุบันอาจารย์มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	ปัจจุบันอาจารย์มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ปัจจุบันอาจารย์มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	ปัจจุบันอาจารย์มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	ปัจจุบันอาจารย์มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ในระดับน้อยที่สุด/ไม่มีความรู้

ความรู้ที่ควรมี (เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และเอกลักษณ์ของสถาบัน)

4.51 - 5.00	หมายถึง	อาจารย์ควรมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	อาจารย์ควรมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	อาจารย์ควรมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	อาจารย์ควรมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	อาจารย์ควรมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ในระดับน้อยที่สุด/ไม่จำเป็นต้องมีความรู้

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล ตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาความตรงตามเนื้อหา ความเป็นปรนัยของข้อคำถาม และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

2. แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ในด้านความครอบคลุม ความเป็นปรนัยของข้อคำถาม ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นความรู้ในข้อคำถามกับเนื้อหา/นิยามเชิงปฏิบัติการที่มุ่งวัด คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence : IOC) ได้ค่า IOC รายข้อ อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 จากนั้นปรับปรุงข้อคำถามตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือที่เป็นอาจารย์สายสนับสนุน จำนวน 13 คน หาค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน และความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลที่ควรมี โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยง 0.99 เท่ากัน

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ผ่านการรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย กรมแพทยทหารเรือ เลขที่รับรอง COA-NMD-REC015/58 วันที่รับรอง 9 มิถุนายน พ.ศ. 2558 เก็บข้อมูลโดยการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการรักษาความลับของข้อมูลแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างสามารถตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ รวมถึงมีสิทธิที่จะยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงผู้เชี่ยวชาญ และผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ โดยเก็บข้อมูลช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน พ.ศ. 2558

2. นำแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ/วุฒิบัตรสอดคล้องกับขอบเขตงานด้านเวชศาสตร์ทางทะเล ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวเวชศาสตร์ 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ฉุกเฉิน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ไตน้ำและความดันบรรยากาศสูง 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์การบินทหารเรือ 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านนาวิกเวชกิจ 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิต 2 คน จากนั้นสังเคราะห์ประเด็นความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์ร่วมกับข้อมูลทฤษฎีสรางแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลในกลุ่มตัวอย่างอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ

3. ประสานกับฝ่ายวิจัยและแผนพัฒนา วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย พร้อมขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามตามบัญชีรายชื่ออาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแนบเอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย (Information sheet) และหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างลงนามแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยไปพร้อมกัน

4. กำหนดระยะเวลาตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนภายใน 2 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามตอบกลับ สมบูรณ์ จำนวน 29 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82.86 จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยหาจำนวน และร้อยละ
2. วิเคราะห์ประเด็นความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลที่อาจารย์วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ควรทราบที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
3. วิเคราะห์ความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลที่มีอยู่จริงในปัจจุบันและที่ควรมี ทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
4. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลของอาจารย์พยาบาล โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D) / D$$

โดย I (Importance) หมายถึง ความรู้ที่ควรมี/ความคาดหวังในความรู้ที่ต้องการให้เกิด

D (Degree of success) หมายถึง ความรู้ที่มีอยู่จริง/สภาพความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้การเรียงค่าดัชนี PNI_{modified} จากมากไปหาน้อย ค่าดัชนีที่มีค่ามาก แปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับการพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า⁶ โดยตั้งเกณฑ์การประเมินไว้ว่า ความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนี PNI_{modified} ≥ 0.30 ถือว่ามีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนา

ผลการวิจัย

1. **ข้อมูลทั่วไป** พบว่า อาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 65.52 ปริญญาเอก จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 34.48 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งอาจารย์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 55.17 รองลงมา คือ หัวหน้าฝ่าย/หัวหน้าภาควิชา จำนวน 9 คน และผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ/ผู้ช่วยผู้อำนวยการ/ที่ปรึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 31.04 และ 13.79 ตามลำดับ อาจารย์มีประสบการณ์ทำงานในกรมแพทยทหารเรือเฉลี่ย 22.29 ปี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานในกรมแพทยทหารเรือมากกว่า 20 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 72.41 รองลงมา คือ 10 - 20 ปี จำนวน 6 คน และน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.69 และ 6.90 ตามลำดับ

อาจารย์มีประสบการณ์ทำงานในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือเฉลี่ย 17.19 ปี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือมากกว่า 20 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 48.27 รองลงมา คือ 10 - 20 ปี จำนวน 8 คน และน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 27.59 และ 24.14 ตามลำดับ และส่วนใหญ่เคยผ่านการฝึก/อบรมเกี่ยวกับเวชศาสตร์ทางทะเล จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 62.07 ที่ไม่เคยฝึก/อบรม จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 37.93

2. ความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ พบว่า เป็นความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาในทุกด้านเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และเอกลักษณ์ของสถาบัน ($PNI_{modified} > 0.30$) โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ความรู้ด้านเวชศาสตร์การบิน ($PNI_{modified} = 1.45$) 2) ความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ($PNI_{modified} = 1.30$) 3) ความรู้ด้านนาวิกเวชกิจ ($PNI_{modified} = 1.00$) 4) ความรู้ด้านอาชีวเวชศาสตร์ ($PNI_{modified} = 0.99$) 5) ความรู้ด้านเวชศาสตร์ฉุกเฉิน ($PNI_{modified} = 0.82$) และ 6) ความรู้ด้านเวชศาสตร์ใต้น้ำและความดันบรรยากาศสูง ($PNI_{modified} = 0.73$) โดยอาจารย์ประเมินตนเองว่าปัจจุบันมีความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลแต่ละด้านอยู่ในระดับน้อย (Mean = 1.69 - 2.49, SD = 0.64 - 0.81) ยกเว้น ด้านเวชศาสตร์การบินที่อาจารย์ประเมินว่ามีความรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด (Mean = 1.48, SD = 0.64) และคาดหวังว่าตนเองควรมีความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลทุกด้านอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.63 - 4.31, SD = 0.72 - 1.02) เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์การบิน ที่ต้องได้รับการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) สรีรวิทยาการบิน 2) การลำเลียงผู้ป่วยทางอากาศ (ทางธุรกิจ) และการพยาบาลผู้ป่วยขณะลำเลียง และ 3) ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงความกดดันของบรรยากาศเนื่องจากการบิน

2.2 ความต้องการจำเป็นของความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องได้รับการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) เวชกรรมอุตสาหกรรมนอกชายฝั่ง 2) เวชกรรมท่าเรือน้ำลึก 3) เรือพยาบาล 4) การบริการทางการแพทย์ในเรือสำราญ 5) กฎหมายทางทะเลที่เกี่ยวข้องกับเวชศาสตร์ทางทะเล และ 6) หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเวชศาสตร์ทางทะเล

2.3 ความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านนาวิกเวชกิจ ที่ต้องได้รับการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) เวชกรรมป้องกันทางทหาร 2) การบริการทางการแพทย์ในยุทธวิธี 3) การส่งกำลังบำรุงสายแพทย์ และ 4) การปฐมพยาบาลในยุทธวิธีและการปฏิบัติการทางการแพทย์ทหาร

2.4 ความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านอาชีวเวชศาสตร์ ที่ต้องได้รับการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ผลกระทบทางสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานเก็บกู้สารเคมีหรือสารพิษที่รั่วไหลในทะเล 2) สวัสดิการสำหรับผู้ปฏิบัติงานในทะเล 3) การป้องกันผลกระทบและการดูแลสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานเก็บกู้สารเคมีหรือสารพิษที่รั่วไหลในทะเล 4) การคัดกรองทางสุขภาพจิตของผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่พิเศษหรือทางทะเล 5) มาตรฐานสุขภาพสำหรับผู้ปฏิบัติงานในเรือ 6) การประเมินและเฝ้าระวังปัจจัยที่มีผลต่อผู้ปฏิบัติงานในทะเล 7) กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับงานด้านอาชีวอนามัย วิธีการป้องกันและแก้ไข ปัญหาสุขภาพจิตของผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่พิเศษหรือทางทะเล 9) สุขภาพจิตและโรคทางจิตเวชของผู้ปฏิบัติงาน

ในหน้าที่พิเศษหรือทางทะเล 10) การควบคุมและป้องกันอันตรายจากการทำงานในเรือ 11) การสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในเรือ 12) การตรวจสุขภาพทางอาชีวอนามัยและการตรวจสุขภาพตามความเสี่ยงของกำลังพลกองทัพเรือ 13) การดูแลสุขภาพช่องปากสำหรับผู้ปฏิบัติงานในทะเล และ 14) ภาวะโภชนาการและการส่งเสริมภาวะโภชนาการของผู้ปฏิบัติงานในทะเล

2.5 ความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ฉุกเฉิน ที่ต้องได้รับการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเลโดยเฮลิคอปเตอร์ 2) การแพทย์ทางไกลและการส่งกลับสายแพทย์ 3) การดำรงชีพและการเอาชีวิตรอดในทะเล ศูนย์ประสานงานและสนับสนุนการส่งกลับสายแพทย์ (ศูนย์อำนวยการ) 5) การเคลื่อนย้ายและลำเลียงผู้ป่วยเจ็บทางเรือ 6) ภาวะฉุกเฉินทางพันธุกรรมและการดูแลเบื้องต้น 7) อันตรายจากสัตว์ทะเล 8) ผลกระทบทางสุขภาพจิตจากภัยพิบัติและแนวทางการช่วยเหลือ 9) การปฐมพยาบาลและการดูแลรักษาผู้ป่วยที่ได้รับพิษจากสัตว์ทะเล 10) การบาดเจ็บด้านศัลยกรรมและอุบัติเหตุภายในเรือและ/หรืออุบัติเหตุทางทะเล 11) สาธารณภัยและภัยพิบัติทางทะเลและการจัดการ 12) โรค ความเจ็บป่วย และการช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน 13) การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ และ 14) การช่วยฟื้นคืนชีพ

2.6 ความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ใต้น้ำและความดันบรรยากาศสูง ที่ต้องได้รับการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) นิรภัยเวชกรรมใต้น้ำและนิรภัยความดันบรรยากาศสูง 2) ฟิสิกส์และสรีรวิทยาของการอยู่ใต้น้ำหรือการดำน้ำ 3) หลักการคัดเลือกผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในห้องปรับแรงดันบรรยากาศสูง 4) ข้อห้ามในการรักษาด้วยออกซิเจนแรงดันสูงและผลข้างเคียงจากการรักษา การพยาบาลผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในห้องปรับแรงดันบรรยากาศสูง 6) การป้องกันและการดูแลผู้ป่วยเจ็บจากการดำน้ำ โรคหรือภาวะที่เหมาะสมกับการรักษาด้วยออกซิเจนแรงดันสูง 8) ผลกระทบและความเจ็บป่วยจากการดำน้ำ และ 9) ความหมายของการบำบัดด้วยออกซิเจนแรงดันสูง (Hyperbaric Oxygen Therapy : HBO) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลในปัจจุบัน ความรู้ที่ควรมี และความต้องการจำเป็น จำแนกเป็นรายชื่อตามขอบเขตงานเวชศาสตร์ทางทะเล (n = 29)

รายการประเมิน	ความรู้ปัจจุบัน		ความรู้ที่ควรมี		ความต้องการจำเป็น	
	Mean	SD	Mean	SD	PNI _{modified}	ลำดับที่
ความรู้ด้านเวชศาสตร์การบิน	1.48	0.64	3.63	1.02	1.45	1
- สรีรวิทยาการบิน	1.45	0.63	3.62	1.05	1.50	1
- การลำเลียงผู้ป่วยทางอากาศ (ทางธุรการ) และการพยาบาลผู้ป่วยขณะลำเลียง	1.48	0.63	3.62	1.05	1.45	2
- ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงความกดดันของบรรยากาศเนื่องจากการบิน	1.52	0.69	3.66	1.01	1.41	3
ความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	1.69	0.64	3.89	0.86	1.30	2
- เวชกรรมอุตสาหกรรมนอกชายฝั่ง	1.48	0.63	3.62	1.15	1.45	1
- เวชกรรมท่าเรือน้ำลึก	1.48	0.57	3.59	1.18	1.43	2
- เรือพยาบาล	1.72	0.75	4.17	0.85	1.42	3
- การบริการทางการแพทย์ในเรือสำราญ	1.52	0.63	3.59	1.05	1.36	4
- กฎหมายทางทะเลที่เกี่ยวข้องกับเวชศาสตร์ทางทะเล	1.90	0.82	4.21	0.73	1.22	5
- หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเวชศาสตร์ทางทะเล	2.03	0.94	4.14	0.83	1.04	6
ความรู้ด้านนาวิกเวชกิจ	2.07	0.81	4.14	0.86	1.00	3
- เวชกรรมป้องกันทางทหาร	2.00	0.93	4.14	0.95	1.07	1
- การบริการทางการแพทย์ในยุทธวิธี	2.03	0.82	4.17	0.89	1.05	2
- การส่งกำลังบำรุงสายแพทย์	2.00	0.80	4.03	0.98	1.02	3
- การปฐมพยาบาลในยุทธวิธีและการปฏิบัติการทางการแพทย์ทหาร	2.24	0.87	4.21	0.82	0.88	4
ความรู้ด้านอาชีพเวชศาสตร์	2.09	0.72	4.16	0.72	0.99	4
- ผลกระทบทางสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานเก็บกู้สารเคมีหรือสารพิษที่รั่วไหลในทะเล	1.79	0.73	4.03	1.02	1.25	1
- สวัสดิการสำหรับผู้ปฏิบัติงานในทะเล	1.79	0.86	3.97	0.91	1.22	2
- การป้องกันผลกระทบและการดูแลสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานเก็บกู้สารเคมีหรือสารพิษที่รั่วไหลในทะเล	1.83	0.76	4.03	0.94	1.20	3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลในปัจจุบัน ความรู้ที่ควรมี และความต้องการจำเป็น จำแนกเป็นรายชื่อตามขอบเขตงานเวชศาสตร์ทางทะเล (n = 29) (ต่อ)

รายการประเมิน	ความรู้ปัจจุบัน		ความรู้ที่ควรมี		ความต้องการจำเป็น	
	Mean	SD	Mean	SD	PNI _{modified}	ลำดับที่
- การคัดกรองทางสุขภาพจิตของผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่พิเศษหรือทางทะเล	2.03	0.87	4.24	0.74	1.09	4
- มาตรฐานสุขภาพสำหรับผู้ปฏิบัติงานในเรือ	2.10	0.86	4.31	0.85	1.05	5
- การประเมินและเฝ้าระวังปัจจัยที่มีผลต่อผู้ปฏิบัติงานในทะเล	2.07	0.88	4.21	0.86	1.03	6
- กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับงานด้านอาชีวอนามัย	2.03	0.87	4.03	0.73	0.99	7
- วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหสุขภาพจิตของผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่พิเศษหรือทางทะเล	2.10	0.86	4.17	0.85	0.99	7
- สุขภาพจิตและโรคทางจิตเวชของผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่พิเศษหรือทางทะเล	2.07	0.92	4.10	0.86	0.98	9
- การควบคุมและป้องกันอันตรายจากการทำงานในเรือ	2.17	0.93	4.24	0.74	0.95	10
- การสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมในเรือ	2.17	0.97	4.17	0.80	0.92	11
- การตรวจสุขภาพทางอาชีวอนามัยและการตรวจสุขภาพตามความเสี่ยงของกำลังพลกองทัพเรือ	2.34	0.86	4.31	0.76	0.84	12
- การดูแลสุขภาพช่องปากสำหรับผู้ปฏิบัติงานในทะเล	2.31	0.97	4.07	0.75	0.76	13
- ภาวะโภชนาการและการส่งเสริมภาวะโภชนาการของผู้ปฏิบัติงานในทะเล	2.45	1.06	4.28	0.59	0.75	14
ความรู้ด้านเวชศาสตร์ฉุกเฉิน	2.33	0.64	4.23	0.76	0.82	5
- การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเลโดยเฮลิคอปเตอร์	1.59	0.82	3.62	1.12	1.28	1
- การแพทย์ทางไกลและการส่งกลับสายแพทย์	1.97	0.82	4.38	0.78	1.22	2
- การดำรงชีพและการเอาชีวิตรอดในทะเล	1.97	0.91	4.03	1.02	1.05	3
- ศูนย์ประสานงานและสนับสนุนการส่งกลับสายแพทย์ (ศูนย์อำนวยการ)	1.97	0.94	4.03	0.78	1.05	3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลในปัจจุบัน ความรู้ที่ควรมี และความต้องการจำเป็น จำแนกเป็นรายชื่อตามขอบเขตงานเวชศาสตร์ทางทะเล (n = 29) (ต่อ)

รายการประเมิน	ความรู้ปัจจุบัน		ความรู้ที่ควรมี		ความต้องการจำเป็น	
	Mean	SD	Mean	SD	PNI _{modified}	ลำดับที่
- การเคลื่อนย้ายและลำเลียงผู้ป่วยเจ็บทางเรือ	2.17	0.80	4.34	0.86	1.00	5
- ภาวะฉุกเฉินทางทันตกรรมและการดูแลเบื้องต้น	2.00	0.80	3.79	1.05	0.90	6
- อันตรายจากสัตว์ทะเล	2.34	0.86	4.38	0.90	0.87	7
- ผลกระทบทางสุขภาพจิตจากภัยพิบัติและแนวทางการช่วยเหลือ	2.38	0.86	4.28	0.88	0.80	8
- การปฐมพยาบาลและการดูแลรักษาผู้ป่วยที่ได้รับพิษจากสัตว์ทะเล	2.45	0.74	4.38	0.86	0.79	9
- การบาดเจ็บด้านศัลยกรรมและอุบัติเหตุภายในเรือและ/หรืออุบัติเหตุทางทะเล	2.38	0.73	4.14	0.92	0.74	10
- สาธารณภัยและภัยพิบัติทางทะเลและการจัดการ	2.62	0.86	4.41	0.82	0.68	11
- โรค ความเจ็บป่วย และการช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน	2.72	1.03	4.48	0.83	0.65	12
- การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ	2.76	0.91	4.45	0.74	0.61	13
- การช่วยฟื้นคืนชีพ	3.34	0.81	4.45	0.69	0.33	14
ความรู้ด้านเวชศาสตร์ใต้น้ำและความดันบรรยากาศสูง	2.49	0.66	4.31	0.73	0.73	6
- นิรภัยเวชกรรมใต้น้ำและนิรภัยความดันบรรยากาศสูง	1.97	0.82	4.14	0.95	1.10	1
- ฟิสิกส์และสรีรวิทยาของการอยู่ใต้น้ำหรือการดำน้ำ	2.14	0.79	4.07	0.80	0.90	2
- หลักการคัดเลือกผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในห้องปรับแรงดันบรรยากาศสูง	2.48	0.78	4.38	0.82	0.77	3
- ข้อห้ามในการรักษาด้วยออกซิเจนแรงดันสูงและผลข้างเคียงจากการรักษา	2.59	0.78	4.41	0.73	0.70	4
- การพยาบาลผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในห้องปรับแรงดันบรรยากาศสูง	2.62	0.82	4.45	0.69	0.70	4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลในปัจจุบัน ความรู้ที่ควรมี และความต้องการจำเป็น จำแนกเป็นรายข้อตามขอบเขตงานเวชศาสตร์ทางทะเล (n = 29) (ต่อ)

รายการประเมิน	ความรู้ปัจจุบัน		ความรู้ที่ควรมี		ความต้องการจำเป็น	
	Mean	SD	Mean	SD	PNI _{modified}	ลำดับที่
- การป้องกันและการดูแลผู้ป่วยเจ็บจากการดำน้ำ	2.55	0.69	4.28	0.80	0.68	6
- โรคหรือภาวะที่เหมาะสมกับการรักษาด้วยออกซิเจนแรงดันสูง	2.62	0.82	4.41	0.68	0.68	6
- ผลกระทบและความเจ็บป่วยจากการดำน้ำ	2.69	0.76	4.34	0.77	0.61	8
- ความหมายของการบำบัดด้วยออกซิเจนแรงดันสูง (Hyperbaric Oxygen Therapy : HBO)	2.72	0.84	4.34	0.81	0.60	9

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า ความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลของอาจารย์ต้องได้รับการพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะความรู้ด้านเวชศาสตร์การบิน และความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่าการอบรมความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลที่ผ่านมาของสถาบันซึ่งจัดเพียงปีละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 - 2 วัน ในลักษณะของการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ ยังไม่สามารถทำให้อาจารย์ได้รับการพัฒนาความรู้ตามขอบเขตงานเวชศาสตร์ทางทะเลอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ อาจเนื่องมาจากหัวข้อการอบรมไม่ตรงกับความต้องการ ระยะเวลาอบรมน้อย หรืออาจารย์ไม่ได้มีภารกิจที่ต้องใช้ความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลในการปฏิบัติงานเป็นประจำ ประกอบกับเวชศาสตร์ทางทะเลในประเทศไทยถือเป็นสาขาทางการแพทย์แขนงใหม่ที่มีแหล่งข้อมูลสำหรับศึกษาอ้างอิงในประเทศไทยน้อย มีผู้สามารถเข้าใจและนำไปปฏิบัติงานได้จริงเป็นจำนวนน้อย ทำให้ความรู้บางด้านไม่ถูกเผยแพร่สู่บุคลากรอย่างกว้างขวาง ยกเว้น ความรู้ด้านเวชศาสตร์ใต้น้ำและความดันบรรยากาศสูง ที่กรมแพทย์ทหารเรือได้รับการยอมรับจากภายในและภายนอกกองทัพว่ามีความเป็นเลิศทางวิชาการ⁹ เพราะมีการจัดการความรู้ที่เป็นระบบมาอย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการพยาบาลเวชศาสตร์ความดันบรรยากาศสูงในลักษณะของตำราที่ชัดเจน¹⁰ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ค่าเฉลี่ยความรู้ที่ควรมีด้านเวชศาสตร์ใต้น้ำและความดันบรรยากาศสูงมีค่ามากกว่าด้านอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ตระหนักถึงศักยภาพของกรมแพทย์ทหารเรือและความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ในเรื่องนี้ให้โดดเด่นเพื่อตอบสนองต่อเอกลักษณ์ของหน่วยงาน

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลของอาจารย์เป็นรายด้านอภิปรายเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยได้ ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์การบิน จากผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ต้องได้รับการพัฒนาความรู้ด้านนี้ในทุกเรื่อง โดยความรู้ที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด คือ สรีรวิทยาการบิน รองลงมา คือ การลำเลียงผู้ป่วยทางอากาศ (ทางธุรกิจ) และการพยาบาลผู้ป่วยขณะลำเลียง และปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงความกดดันของบรรยากาศเนื่องจากการบิน ตามลำดับ อาจเนื่องมาจากอาจารย์ยังไม่เคยได้รับการอบรม/ศึกษาดูงานเพื่อให้ได้รับความรู้ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ เวชศาสตร์การบินถือเป็นงานหนึ่งของเวชศาสตร์ทางทะเลที่สนับสนุนการปฏิบัติการกิจของอากาศยานกองทัพเรือ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาในการทำงานในอากาศยานและการเปลี่ยนแปลงความดันบรรยากาศที่มีผลต่อร่างกายมนุษย์¹¹ การที่บุคลากรทางการแพทย์มีความรู้เรื่องสรีรวิทยาการบิน การลำเลียงผู้ป่วยทางอากาศ และการพยาบาลผู้ป่วยขณะลำเลียงตามปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้น จะทำให้มีความพร้อมในการรับมือกับภาวะฉุกเฉินช่วยให้ผู้ป่วยปลอดภัยและลดความสูญเสียได้ อย่างไรก็ตามในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์การบิน¹² มีความคิดเห็นว่าพยาบาลทั่วไปควรมีความรู้เรื่องสรีรวิทยาการบินในระดับพอเข้าใจ ในส่วนของความเข้าใจเชิงลึกด้านการพยาบาลเวชศาสตร์การบินนั้นควรเป็นพยาบาลเฉพาะทางด้านเวชศาสตร์การบิน ส่วนในระดับอาจารย์พยาบาลควรพัฒนาความรู้ในเรื่องการพยาบาลผู้ป่วยขณะลำเลียง/การลำเลียงทางธุรกิจเป็นหลัก รองลงมา คือ ความรู้ด้านสรีรวิทยาการบินและการสร้างเสริมสุขภาพของนักบิน โดยสามารถพัฒนาให้อาจารย์มีความรู้ที่ชัดเจนได้ด้วยการส่งอาจารย์บางส่วนไปอบรม/ศึกษาดูงานเวชศาสตร์การบิน เพื่อนำมาถ่ายทอดให้กับอาจารย์คนอื่นๆ และนักเรียนพยาบาลได้อย่างถูกต้อง

2. ความต้องการจำเป็นของความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ต้องได้รับการพัฒนาความรู้ด้านนี้ในทุกเรื่อง โดยความรู้ที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด คือ เวชกรรมอุตสาหกรรม นอกชายฝั่ง รองลงมา คือ เวชกรรมทำเรื่อน้ำลึก เรือพยาบาล การบริการทางการแพทย์ในเรือสำราญ กฎหมายทางทะเลที่เกี่ยวข้องกับเวชศาสตร์ทางทะเล หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเวชศาสตร์ทางทะเล ตามลำดับ อาจเนื่องมาจากอาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่เคยผ่านการอบรมเพื่อให้ได้รับความรู้ดังกล่าวและการปฏิบัติการกิจของอาจารย์ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องเหล่านี้โดยตรง อย่างไรก็ตามความรู้ดังกล่าวเป็นความรู้ที่ทันสมัย มีความสำคัญต่อความมั่นคงทางสังคมเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะตั้งแต่มีประชาคมอาเซียนเกิดขึ้นในปลายปี พ.ศ. 2558 ความรู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านี้จะมีความสำคัญในทางปฏิบัติมากขึ้น เพราะมีผลเกี่ยวข้องต่อเนื่องทั้งภาคธุรกิจอุตสาหกรรมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ที่มีความต้องการสูงในเรื่องความปลอดภัยและด้านการแพทย์ บุคลากรทางการแพทย์บนเรือจึงต้องมีความรู้เพิ่มเติมในเรื่องเหล่านี้ และในอนาคตอาจรวมถึงความรู้ด้านเวชศาสตร์การท่องเที่ยวทางทะเลด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การบริการทางการแพทย์กับผู้ปฏิบัติงานบนเรือ แท่นขุดเจาะ หรือผู้เดินทางโดยทางเรือได้อย่างมีมาตรฐานและปลอดภัย⁹

3. ความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านนาวิกเวชกิจ จากผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ต้องได้รับการพัฒนาความรู้ด้านนี้ในทุกเรื่อง โดยความรู้ที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด คือ เวชกรรมป้องกันทางทหาร รองลงมา คือ การบริการทางการแพทย์ในยุทธวิธี การส่งกำลังบำรุงสายแพทย์ และการปฐมพยาบาลในยุทธวิธีและการปฏิบัติการทางการแพทย์ทหาร ตามลำดับ อาจเนื่องมาจากอาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่เคยได้รับการอบรม/ศึกษาดูงานเพื่อให้ได้รับความรู้ดังกล่าวอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ มีเพียงบางส่วนที่ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมในหลักสูตรผู้บริหารสายแพทย์ หรือหลักสูตรนายทหารอาวุโสตามแนวทาง

การรับราชการทหาร และเป็นการได้รับความรู้ในระดับพอเข้าใจแต่ยังไม่เกิดทักษะที่สามารถนำมาปฏิบัติ/ถ่ายทอดให้กับนักเรียนพยาบาลได้ ทั้งนี้การมีความรู้ด้านนาวิกเวชกิจถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจาก กองทัพเรือมีบุคลากรพรรค-เหล่า และการปฏิบัติการภารกิจแตกต่างกันไปหลายรูปแบบ มีทั้งการรบทางบก การรบทางเรือ บนผิวน้ำ การปฏิบัติการใต้น้ำ การปฏิบัติการในอากาศ กรมแพทย์ทหารเรือจะต้องเตรียมความพร้อมของกำลังรบในด้านสุขภาพให้มีสุขภาพแข็งแรงเพื่อให้บรรลุภารกิจ มีการวางแผนจัดการหากกำลังพลเกิดการป่วยเจ็บในพื้นที่ปฏิบัติการทางทหารซึ่งห่างไกลเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้ยาก บุคลากรทางการแพทย์จึงต้องรู้หลักในการวางแผนการจัดบริการทางการแพทย์ที่ตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับสถานการณ์ มีความคล่องตัว และสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการเพื่อสนับสนุนหน่วยที่ปฏิบัติการรบได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹¹

4. ความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านอาชีวเวชศาสตร์ จากผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ต้องได้รับการพัฒนาความรู้ด้านนี้ในทุกเรื่อง โดยความรู้ที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผลกระทบทางสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานเก็บกู้สารเคมีหรือสารพิษที่รั่วไหลในทะเล สวัสดิการสำหรับผู้ปฏิบัติงานในทะเล และการป้องกันผลกระทบและการดูแลสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานเก็บกู้สารเคมีหรือสารพิษที่รั่วไหลในทะเล อาจเนื่องมาจากอาจารย์ไม่มีประสบการณ์ในการให้บริการทางการแพทย์ในพื้นที่เก็บกู้สารเคมีหรือสารพิษรั่วไหลในทะเล และส่วนใหญ่ไม่เคยอบรม/ศึกษาดูงานเพื่อให้ได้รับความรู้ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ความรู้ด้านอาชีวเวชศาสตร์อยู่ในงานอาชีวอนามัย เกี่ยวข้องกับการค้นหา รวบรวมข้อมูลสภาวะที่คุกคามสุขภาพ และอันตรายที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างเสริมให้กำลังพล/ผู้ปฏิบัติงานแต่ละประเภทมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ปลอดภัยจากการปฏิบัติงาน มีสมรรถนะทางกายและจิตใจเหมาะสมกับหน้าที่ รวมถึงการให้บริการทางการแพทย์แก่ประชาชนผู้ประกอบอาชีพต่างๆ โดยเฉพาะผู้ที่มิถุนฐานในเขตรับผิดชอบของกองทัพเรือให้มีสุขภาพดี ครอบคลุมทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยเน้นที่การสร้างเสริมสุขภาพผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญอันจะเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้กับกำลังพล ครอบครัว และประชาชนทั่วไป¹³

5. ความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ฉุกเฉิน จากผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ต้องได้รับการพัฒนาความรู้ด้านนี้ในทุกเรื่อง โดยความรู้ที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเลโดยเฮลิคอปเตอร์ การแพทย์ทางไกลและการส่งกลับสายแพทย์ และการดำรงชีพและการเอาชีวิตรอดในทะเล ศูนย์ประสานงานและสนับสนุนการส่งกลับสายแพทย์ (ศูนย์อภากาศ) อาจเนื่องมาจากอาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่เคยได้รับการอบรมความรู้/ศึกษาดูงานเพื่อให้ได้รับความรู้ดังกล่าวอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ ทั้งนี้เวชศาสตร์ฉุกเฉินเป็นศาสตร์เกี่ยวกับการบริการทางการแพทย์ที่รองรับการรักษาผู้ป่วยเจ็บในภาวะฉุกเฉินทุกรูปแบบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ประกอบอาชีพทางทะเลในทุกพื้นที่ปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นใต้น้ำ ผิวน้ำ บนเรือ ชายฝั่ง หรือแท่นขุดเจาะ ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติทางทหารของกองทัพเรือ การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยทางทะเล หรือสนับสนุนรัฐบาลด้านการต่างประเทศ เช่น การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในเหตุภัยพิบัติ หรือการสนับสนุนปฏิบัติการสันติภาพ เป็นต้น¹¹ ซึ่งปัจจุบันกรมแพทย์ทหารเรือมีหลักสูตรการปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ในภาวะภัยพิบัติ (Emergency Medical Operations for

Disaster : EMOD) เป็นหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับทั้งในและนอกกองทัพเรือ รับผิดชอบหลักสูตร โดยกองวิทยาการ ศูนย์วิทยาการ กรมแพทย์ทหารเรือ ถือเป็นหลักสูตรที่สำคัญและเป็นทางเลือกที่น่าสนใจ สำหรับการพัฒนาอาจารย์ได้อย่างเป็นระบบทางเลือกหนึ่ง¹⁴

6. ความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ใต้น้ำและความดันบรรยากาศสูง จากผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ต้องได้รับการพัฒนาความรู้ด้านนี้ในทุกเรื่อง โดยความรู้ที่ต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ นิรภัยเวชกรรมใต้น้ำและนิรภัยความดันบรรยากาศสูง ฟิสิกส์และสรีรวิทยาของการอยู่ใต้น้ำ หรือการดำน้ำ และหลักการคัดเลือกผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในห้องปรับแรงดันบรรยากาศสูง อาจเนื่องมาจาก อาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่เคยได้รับการอบรม/ศึกษาดูงานเพื่อให้ได้รับความรู้ดังกล่าวอย่างครอบคลุมและ เป็นระบบ ทั้งนี้ความรู้ด้านเวชศาสตร์ใต้น้ำและความดันบรรยากาศสูงมีความสำคัญต่อกรมแพทย์ทหารเรือ เนื่องจากเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์สำคัญที่ตอบสนองแนวคิดความเป็นเลิศด้านเวชศาสตร์ทางทะเล โดยมีกองเวชศาสตร์ใต้น้ำและการบินเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบพัฒนางานเฉพาะทางมีงานหลัก คือ งานเวชศาสตร์ใต้น้ำที่เน้นในด้านการนิรภัยเวชกรรมใต้น้ำ มีการพัฒนาระบบการจัดการห้องปรับ แรงดันบรรยากาศสูง (Hyperbaric chamber) ให้มีความพร้อมใช้ในทุกพื้นที่ของกองทัพเรือเพื่อความพร้อม ทางทหาร และการสนับสนุนภาคพลเรือน รองรับผู้ป่วยเจ็บจากการดำน้ำ มีระบบห้องปรับบรรยากาศสูง ที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งของโลกที่ได้รับการรับรองคุณภาพระดับนานาชาติจากสมาคมเวชศาสตร์ใต้ทะเล และเวชศาสตร์ความดันบรรยากาศสูง (Undersea and Hyperbaric Medical Society : UHMS) รวมถึงมีขีด ความสามารถในการผลิตบุคลากรสายเวชศาสตร์ใต้น้ำได้เป็นแห่งแรกและแห่งเดียวของประเทศ โดยร่วมมือ กับกองวิทยาการ ศูนย์วิทยาการ กรมแพทย์ทหารเรือ จัดทำหลักสูตรแพทย์เวชศาสตร์ใต้น้ำ หลักสูตร เทคนิคเวชศาสตร์ใต้น้ำ และหลักสูตรระยะสั้น ให้กำลังพลกองทัพและพลเรือน^{10,11} นั้นหมายถึงว่า วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือสามารถขอรับการสนับสนุนจากกองเวชศาสตร์ใต้น้ำและการบิน และ กองวิทยาการฯ ซึ่งมีองค์ความรู้เฉพาะทาง มีหลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญที่เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ ช่วยพัฒนาความรู้ด้านนี้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน

อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัด คือ 1. ความรู้ที่อาจารย์มีความต้องการจำเป็นมาก ไม่ได้สะท้อนถึงความรู้หลัก (Core knowledge) ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลจริงๆ จากหลายสาเหตุ เช่น อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจด้านเวชศาสตร์ทางทะเลอยู่เดิมไม่มาก ทำให้ความเข้าใจและความคาดหวัง ในความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลคลาดเคลื่อนได้ 2. สิ่งสะท้อนจากการวิจัย คือ ความต้องการจำเป็น ตามการรับรู้ (Perception) ของผู้ที่ยังไม่มีประสบการณ์ด้านนี้ ไม่ได้สะท้อนถึงลำดับความสำคัญที่แท้จริง ของความต้องการจำเป็นหรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่สำคัญของหน่วยงาน เช่น อาจารย์มีความต้องการ จำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์การบินมากเป็นลำดับแรก ไม่ได้หมายความว่าต้องเปิดอบรมความรู้ ด้านเวชศาสตร์การบินให้อาจารย์มากกว่าเนื้อหาอื่นๆ เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญลำดับรองๆ ในงานด้านเวชศาสตร์ทางทะเล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า อาจารย์วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือมีความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลซึ่งต้องได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้านนั้น ผู้บริหารสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลเพิ่มขึ้นได้ตามลำดับความต้องการจำเป็น โดยควรกำหนดประเด็นความรู้ต่างๆ ตามที่ได้จากผลการวิจัยนี้ไว้ในแผนพัฒนาอาจารย์ และพิจารณาด้วยว่าหลักสูตรอบรมที่จัดอยู่/ประเด็นความรู้ที่วางแผนจะจัดอบรมพัฒนาอาจารย์นั้นมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และเอกลักษณ์ของสถาบันอย่างมีทิศทาง พร้อมทั้งพิจารณาเลือกใช้ทรัพยากร เช่น ผู้เชี่ยวชาญ หลักสูตรฝึกอบรมต่างๆ และสถานที่ศึกษาดูงานที่มีอยู่ในกรมแพทยทหารเรือ/กองทัพเรือเป็นหลักก่อน ในส่วนของความรู้ด้านเวชศาสตร์การบิน ความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาจขอรับการสนับสนุนวิทยากรและสถานที่ศึกษาดูงานจากภายนอก เป็นต้น

2. การวิจัยนี้เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นของความรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลตามการรับรู้/การประเมินตนเองของอาจารย์ ไม่ได้บ่งชี้ถึงความจำเป็นที่แท้จริงของงานเวชศาสตร์ทางทะเล เนื่องจากประเมินจากผู้ที่ยังขาดประสบการณ์ด้านนี้ การจะพัฒนาความรู้ในแต่ละด้านให้อยู่ในระดับมากน้อยเพียงใดนั้น สถาบันจะต้องนำประเด็นความรู้ต่างๆ ไปพิจารณาทบทวนและหาข้อตกลงร่วมกันให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาอาจารย์ด้านเวชศาสตร์ทางทะเล เพื่อให้อาจารย์มีความรู้ที่จะส่งเสริมให้สถาบันเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเวชศาสตร์ทางทะเลได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพยาบาล/สมรรถนะของพยาบาลด้านเวชศาสตร์ทางทะเล เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ชัดเจนที่จะนำไปปฏิบัติ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รับรู้ในสังคม และวิชาชีพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. อัตลักษณ์ผู้เรียน เอกลักษณ์สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน); 2557.
2. กรมแพทย์ทหารเรือ. แผนยุทธศาสตร์กรมแพทย์ทหารเรือ พ.ศ. 2559 – 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายยุทธศาสตร์และพัฒนาคุณภาพ กรมแพทย์ทหารเรือ; 2558.
3. วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ. แผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2555 – 2558. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ; 2555.
4. วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ. แผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2559 – 2562. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ; 2559.
5. ชัยภัทร แก้วกล้า, ปิยะวัฒน์ วงษ์วานิช, อติพงษ์ สุจิรัตน์, ธนวัฒน์ ศุภนิตยานนท์, บรรณาธิการ. เวชศาสตร์ทางทะเล. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง; 2557.
6. สุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2558.
7. Witkin BR, Altschuld JW. Planning and conducting needs assessments: a practical guide. Thousand Oaks, CA: Sage Publications; 1995.
8. บุญใจ ศรีสถิตย่นรากร. การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย: คุณสมบัติการวัดเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2555.
9. Takdhada S. The development of maritime medicine for Royal Thai Navy participating ASEAN community. Royal Thai Navy Medical Journal 2015;42(2):43-58. (in Thai).
10. ประวิณ ญาณอภิรักษ์, บรรณาธิการ. การพยาบาลเวชศาสตร์ความดันบรรยากาศสูง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2558.
11. กรมแพทย์ทหารเรือ. 100 ปี กรมแพทย์ทหารเรือ. กรุงเทพมหานคร: พยัญชนะ; 2559.
12. เสฏฐศิริ แสงสุวรรณ. ความรู้ด้านเวชศาสตร์การบิน (สัมภาษณ์). กองเวชศาสตร์ใต้น้ำและการบิน; 15 กรกฎาคม 2558.
13. กรมแพทย์ทหารเรือ. บันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องบทบาทเวชศาสตร์ทางทะเลกับสวัสดิภาพมนุษยชาติ; 29-31 สิงหาคม 2549. กรุงเทพมหานคร: กรมแพทย์ทหารเรือ; 2549.
14. กรมแพทย์ทหารเรือ. มหกรรมการจัดการความรู้กรมแพทย์ทหารเรือ ประจำปีงบประมาณ 2560. กรุงเทพมหานคร: กรมแพทย์ทหารเรือ; 2560.